

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LX. De Contractu Societatis, Assecuratione, Fidejussione, Pignore,
Hypotheca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

C A S U S L X.

De Contractu societatis, Asséuratione, Fidejussione,
Pignore, Hypotheca.

NEnius dat Cajo suas pecunias pro communi lucro ad negotiationem, asséurato capitali, item vaccas cum obligatione de qualibet annuò dandi vitulum servato numero integro. 1. Solutà societate negotiator ob impensam frustra operam aliquid de sorte retinet. 2. Fidejubet, erga pretium, etsi non sit periculum, ex post creditori aliquid offert, ut se à fidejussione liberet. 3. 4. Antè sententiam solvere renuit, eò quòd plures, inter quos mulier, Prælatus, Religiosus, &c. fidejusserint, & debitor impetravit prorogationem, vel sua bona dilapidare incipiat. 5. Merces Caji asséurat, quas ex privatis litteris jam novit esse extra periculum. 6. 7. Asséurat mille, cum ipse tantum habeat 500. 8. Pignora & hypothecas alienat, aliis oppignorat. 9. 10. Et quia debitor est in mora solvendi, pignus vendit, vel sibi emit, etsi id non facere promiserit. 11. Fructus pignoris percipit, & pignus habet à Prælato absque consensu Capituli. 12. Pro Resol.

QUÆR. I. Quid sit societas, & quæ ad eam conditiones requirantur?

1. Societas est contractus, quo aliqui ad negotiationem & commune lucrum conferunt rem ad luerandum idoneam, v. g. pecuniam, mercem, operam, animalia, &c. hic contractus est justus & licitus, dummodò adsint sequentes conditiones:

1. Ut negotiatio, ad quam societas

R. D. Jansen Pars I.

instituitur, sit honesta. 2. Ut communia sint lucra, damna & expensæ, pro bono societatis factæ, ita tamen, ut plus lucri percipiat, qui plus pecuniæ, vel operæ contulerit. 3. Ut res vel capitale collatum maneat sub dominio & periculo conferentis, ita ut si casu & sine alterius culpa pereat, pereat conferenti, & in hoc præcipuè societas distinguitur à mutuo, in quo res mutuata transit in dominium mutuatarii, cui proinde etiam res perit, S. Th. 2. 2. q. 78. a. 2. ad 5. Possunt tamen societati contractus asséurationis, & similes adjungi, v. g. do 1000. florenos ad negotiationem, ex qua sperare possum circiter 200. in lucrum, ut mihi capitale asséures, remitto tibi spem lucri in 100. ut iterum asséures certum lucrum, v. g. 5. in 100. denuò remitto 50. hæc asséuratio non est usuraria, sed justa, dummodò verè societatem exerceas, & dominium penes te remaneat, alterque non suo tantum, sed & tuo nomine negotietur negotiatione lucrativâ, aliàs enim erit verum mutuum, & usura palliata; quò autem majores fructus ex negotiatione sperantur, pericula verò, & expensæ sunt minora, eò plus lucri, v. g. 7. vel etiam 8. in 100. peti possunt. Econtra si fructus negotiis sit tenuis, expensæ autem & pericula

Yy cula

cula graviora, minus, v.g. tantum duo vel tria in 100. peti debent, juxta æstimationem prudentum, *Nav. Laym. hic c. 20. n. 2.* Hinc patet, licitum posse esse contractum, quo rustico ad pascua do 10. v.g. vaccas, cã conditione, ut numerum integrum fervet, & de qualibet vacca annuò det virulum, ipse verò lac & sterco-rationes sibi retineat. Idem est de grege ovium vel gallinarum, dummodo rustico expensæ, industriæ, & pericula per lac vaccarum, aut lanam ovium ad æqualitatem compensentur. 4. Si societas finiatur, cuilibet sua fors est reddenda, etiam si nullum adsit lucrum, nec propterea, qui suam operam contulit, & quasi gratis perdidit, de sociorum sorte aliquid retinere poterit; quia si pecunia periisset, periisset suo domino: ergo similiter opera sua domino perit. Nec obstat, quòd opera fortè plus valuerit, quàm usus pecuniæ, nam tunc quidem operam collocanti plus lucrj debebatur, non tamen aliquid de sorte sociorum. Econtrã si pecunia ab altero collata plus valeat, quàm tua opera, plus quidem ex lucro peti potest, à te tamen nihil præter operam quam contulisti, ita ferè *Laym. c. 20. Tamb. l. 9. t. 8. Spor. t. 6. c. 6. à n. 50. Lug. d. 30. La Croix à n. 1097. Vrra. op. 4. q. 3. a. 3.*

QUÆR. II. Quid circa Fidejussionem?

3. *sz.* Sequen. 1. Fidejussio est contractus, quo aliquis suscipit in se alienum debitum solvendum in defectu principalis; dico, in defectu prin-

cipalis, quia fidejussor regulariter conveniri non potest, nisi excusso prius principali constet, cum non esse solvendo; dico regulariter, nam si principalis notoriè non sit solvendo, aut ejus excussio ob absentiam, vel aliam causam esset impossibilis, tunc fidejussor primò excuti posset, *Mynsing. cent. 2. observ. 15. Eng. l. 3. c. 22. n. 9.* Hæc obligatio etiam transit ad hæredes, *l. 24. C. de fidej.* 2. Si fidejussor solverit pro principali, tenetur hic ei solutum refundere unà cum expensis vel damnis, si quæ passus est ex mora, vel culpa debitoris principalis. 3. Fidejussor potest aliquid accipere pro fidejussione, ut certum est, si adsit periculum, vel molestia; si verò absit omne periculum, adhuc modicum quid accipi posse arbitrio prudentis, ut docet *Sotus, Azor.* alii-que apud *P. Nav. l. 3. c. 2. n. 247. Spor. n. 82. La Croix n. 890.* quia ejusmodi obligationem in se suscipere, est de se pretio æstimabile, sicut obligatio mutuandi in futuro, ut habet communis, & obligatio ad solvendum in defectu alterius est reverà obligatio ad dandum virtualiter mutuum in futuro; ergo similiter creditor aliquid accipere potest, ut fidejussorem à sua obligatione liberet, *Molin. Sa. Rebell. Dicast. l. 2. t. 16. d. 1. n. 28.* 4. Fidejussor ad plus non obligatur, quàm principalis, & cessante obligatione principalis cessat obligatio fidejussoris, quæ solum accessoria est; hoc tamen non obstante posset fidejussor alio titulo se magis obligare, quàm obligatus fue-

5. fuerit principalis, v. g. addendo juramentum, vel constituendo hypothecam, &c. 5. Fidejussor in defectu principalis tenetur etiam solvere ante sententiam judicis; nam ipsum jus naturæ in conscientia obligat ad fidem interpositam & acceptatam servandam, *P. Nav. Dicast. n. 17.* Oppositum tamen etiam est probabile, quia in ejusmodi contractibus quilibet se intendit obligare juxta usum receptum, & communem; sed communis usus videtur invaluisse, ut fidejussor non solvat nisi sententiatu à judice: ergo. Igitur attendenda est locorum consuetudo. 6. Si plures pro eodem debito fidejusserint, singuli tenentur in solidum, ita ut etiam unus, si cæteri non sint solvendo, excuti possit; si omnes sint solvendo, quilibet contra creditorem excipere potest, ne solus conveniatur; si unus solus fuisset coactus solvere à creditore, potest petere jus agendi contra alios, ut & ipsi suam partem contribuant, §. 2. *si plures Instit. de fidej. Reiffenst. l. 3. tit. 22. n. 48.* 7. Si fidejusseris ad certum tempus, ad annum, vel nundinas, & principalis impetret temporis prorogationem, liber es à fidejussione, secus si fidejusseris indefinitè, *Gometz. Azor. Dicast. n. 14.* Si debitor bona sua dilapidare incipiat, fidejussor à judice liberationem petere poterit, *Reiffenst. n. 67.* 8. Mulier non obligatur ex fidejussione nequidem in conscientia, nisi instrumentum publicum intervenerit, imò & tunc se tueri posset

exceptione S. C. Vellej. *Hannol. Eng. n. 7.* Nisi fidejusserit in suam utilitatem, vel juramento confirmaverit fidejussorem, &c. Fidejussio Religiosi vel etiam Prælati sine consensu Capituli de bonis Ecclesiæ facta non obligat Ecclesiam, *c. 4. de fidej.* privátque Prælatum ipso jure administratione tam temporalium, quàm spiritualium, *c. 2. de solut.*

QUÆR. III. Quid sit assecuratio, & quæ conditiones ad eam requirantur?

3. Assecuratio est contractus, quo quis gratis vel erga pretium suscipit in se periculum rei alienæ, obligando se ad ejus compensationem, si pereat; v. g. si dederis mihi 1000. assecuro, quòd merces tuæ salvæ sint adventuræ, etsi perierint, earum valorem tibi reddam. Distinguitur assecuratio à fidejussione, quòd hæc solùm in debitis locum habeat, obligetque tantùm accessoriè seu in defectu principalis; assecuratio autem est obligatio principalis; hinc si non nudè fidejussisti, sed simul assecurasti, quòd v. g. Cajus debitum soluturus sit, tu teneberis, etiam si Cajus per impotentiam, aut aliter à debito excusetur. Contractus assecurationis est omninò justus, dummodo adsint sequentia: 1. Æqualitas inter pretium, & periculum rei assecurandæ; hinc si per privatas litteras certò scias, nullum adesse periculum, eò quòd merces jam sint in tuto, aut viæ à latronibus, pyratibus, hostibus, &c. sint liberæ, nec assecurare, minus aliquid exigere potes, *Salon. Azor. Dicast. n. 78. cont. Lessi.* Ratio est, solus titulus

lus aliquod exigendi est periculum rei alienæ, quod affecurator in se suscipit; si ergo nullum est periculum, nihil justè exigi potest. 2. Affecurator debet admoneri de periculis, nisi illa jam nota sint, ut his consideratis deliberet, an velit, an non velit affecurare, quò majus est periculum, eò plus affecurans petere poterit. 3. Si res jam certò sciatur periisse, non poterit affecurari, quia affecuratio verè est contractus sortis, in quo debet esse utrimque periculum perdendi & lucrandi, quod cessat, si res jam certò constet periisse. 4. Affecurator debet tantum habere in re, vel in spe, ut totam rem affecuratam casu, quo pereat, solvere possit, quia in hoc consistit substantia hujus contractus; si res affecurata valet 1000. & affecurator habeat tantum 500. *Bannes, Salon. Spor. n. 98.* dicunt totum contractum esse invalidum, & affecurantem nequidem medium pretium retinere posse, eò quòd sit dolus quoad substantiam contractus, sed veriùs est, quòd tantum sit deceptio quoad medietatem substantiæ; adeòque sicut ipse affecurans, si merces periissent, debuisset solvere 500. quos habet, sic & medium pretium retinere poterit. Prob. à pari, si in ludo certem pro 10. non habeam autem nisi 5. si lucrer 10. quinque tantum restituere teneor, quia quoad alia quinque ludus erat justus, & par periculum perdendi & lucrandi, *Rebell. l. 16. q. un. n. 11.*

QUÆR. IV. Quid sit pignus & hypotheca, & qui eorum effectus?

9. R. Pignus vel hypotheca est con-

tractus, quo res alicui traditur, vel obligatur in securitatem debiti; si res illa est mobilis, propriè vocatur pignus, si immobilis, hypotheca; duplex autem est hypotheca, particularis una, quâ certa aliqua res obligatur, altera generalis, quâ omnia bona tam præsentia quàm futura obligantur. Item pignus aliud vocatur conventionale, quod partium consensu, aliud prætorium, quod à judice, aliud tacitum, seu legitimum, quod à Legibus constituitur, sic pupillus & minorens tacitam habent hypothecam in omnia bona tutorum & curatorum pro debita administratione, item uxor pro affecuratione dotis in omnia bona mariti, &c. Effectus pignoris & hypothecæ sunt sequentes: 1. Creditor hypothecarius præfertur non hypothecariis; si plures hypothecam habeant, præferendus est ille, qui habet privilegiam, qualem in bona mariti ratione dotis habet uxor; si nullus habet privilegiam, præfertur, qui prior est tempore, ut dixi *Cas. 46. an. 4.* 2. Res oppignorata quamvis à domino alienetur, manet sub pignore, si deterioretur, vel ex parte destruat, v. g. domus exurit, id quod remanet, nempe solum, vel fundus, rationem pignoris retinet. 3. Res eadem oppignorari potest pro debitis pluribus, dummodo iis solvendis sufficiat, imò rem tibi oppignoratam alteri pro simili debito oppignorare potes; hoc enim aliud non est, quàm jus tuum cedere alteri, quod licitum est, *l. 1. C. si pignus.* 4. Si debitor elapso termino semel monitus intra bien-

10.

11.

biennium non solvat, potest pignus vendi; quod tamen superat debitum, debitori reddendum est; si pactus es non distrahere pignus, adhuc distrahere poteris, sed biennio & trinâ interpellatione opus erit, l. 4. ff. de pign. act. Ratio est, quod potestas distrahendi pignus sit de natura pignoris; quomodo enim per pignus assecuraretur debitum, si altero solvere nolente pignus distrahi non posset? Si ipse creditor pignus emat, vel distrahat contra LL. distractio est irrita, l. 4. C. si vendito. Reiffenst. à n. 76. quamvis Spor. à n. 119. dicat, ejusmodi Juris subtilitatibus opus non esse in foro conscientia, sed rem etiam ante elapsum biennium monito debitore justo pretio vendi posse. 5. Periculum, expensæ, & fructus pignoris pertinent ad ejus dominum; si accipis rem oppignoratam cum jure percipiendi

ejus fructus, hic contractus vocatur antichrifeos; & quamvis à Jure civili toleretur, reprobatur tamen à Jure Canonico tanquam usurarius; possunt equidem adesse tituli excusantes, ut si verè intendas emere fructus illos in censum annum, & illi non excedant pensionem aliàs debitam; aut si rem oppignoratam emas cum pacto retrovendendi, tunc enim sicut sis dominus rei, ita & fructuum, quo casu periculum & expensæ rei ad te pertinebunt, &c. 6. Prælati non possunt bona Ecclesiæ alienari prohibita specialiter hypothecare absque consensu Capituli; possunt tamen generaliter non in utilitatem propriam, sed Ecclesiæ, & ejusmodi debita teneri ejus successor solvere, ut patet ex c. 3. de pign. Covarr. Pyrr. l. 3. tit. 31. n. 17. Reiffenst. à n. 34.

CASUS LXI.

De Testamentis, & ultimis Voluntatibus.

Onesius circa ultimas voluntates varia habet dubia: 1. An corrumpente testamento corrumpant legata, donationes mortis causâ. 2. Quæ solemnitates requirantur ad testamentum profanum. 3. Ad testamentum ad causas piæ, & speciatim in Dioc. Colon. 4. Ad testamentum inter liberos, ad testamentum militum, rusticorum, aut factum tempore pestis, vel

Principi oblatum. 5. Quid si quis juret non revocare testamentum, vel jurato renuntiet hereditati. 6. An succedens ex testamento non solemniter teneatur solvere legata. 7. Quid si Caja succedat eâ conditione, ut si improlis discesserit, hereditatem relinquat Tutio, ipsa autem ingrediatur Religionem. 8. Quid si testator dicat: Si Caja nubat, habebit 200. si verò Religiosa fiat, habebit tan-

Yy 3 tum